

Te, Én, Ő

Szepesi Dóra Anna

Szegedi Tudomány Egyetem Juhász Gyula Pedagógus Képző Kar

Festő szakirány, harmadik évfolyam

Molnár Sándor Képzőművész, Adjunktus

A vérről általánosságban

„Testünk sejtjeinek az egészséges működéshez bizonyos létfontosságú anyagokra van folyamatosan szükségük. Ezek az elemek részben ásványi anyagok (nátrium, vas, kalcium, kálium stb.) valamint olyan tápanyagok, amelyekhez az emésztés folyamán jutunk (például aminosavak, vitaminok) és az oxigén. A nélkülözhetetlen elemeket a vér szállítja, és a vér feladata a szövetekből származó salakanyagok és szén-dioxid eltávolítása is. A vérkeringés útján jutnak el a különböző szervek által termelt anyagok (enzimek, hormonok, védőanyagok) a felhasználás helyére. A vér tartalmazza azokat az antitesteket, amelyek biztosítják a sejtek védelmét.

A vér nagyon fontos feladata a véralvadás biztosítása is, mert a bőr és a szövetek sérüléseikor a keletkezett sebet a megalvadt vér zárja be. A véralvadás során az életfontosságú anyagok, a véralvadási faktorok, lépcsőzetesen aktiválódnak. Ez nagyon bonyolult folyamat. A vérképző rendszer három nagy betegségcsoportját különböztetjük meg: vérszegénységek, véralvadási zavarok, leukémiák, valamint a policitémia vera és a myeloma multiplex (a vérképző szervek fehérvérsejtekből álló rosszindulatú daganata).”

(Forrás: Nagy Egészségkönyv)

Az ötlet születéséről

Az egyik tanárom felhívta a figyelmem, hogy mindenféle rajzi és technikai tudás nélkül is lehet valaki jó művész, nem kell hozzá több mint hogy őszinte legyen az, amit csinál és ennyi a recept. Persze nem hittem el, ezért úgy döntöttem, hogy kipróbálom a dolgot. Úgyhogy útjára bocsátottam a Te, Én, Ő címre hallgató boksztartomat. A dolgot nem mondanám túlzottan ötletesnek, egy már eléggé elcsépett és többször átrágott dologról beszélünk. Három fiolányi vér, vagy valami vérnek tűnő dolog, ami arra reflektál, hogy mindannyian egyek vagyunk, nem különbözünk egymástól látszólag, de közelebbről megvizsgálva még is. És ennyi volt benne az elgondolás, ami a tanszéken az anyagból kiállított kiállításon, nem valósult meg, mivel a munka mellett csak a nevem szerepelt, az alkotás címe nem. De talán pont ez volt a dolog szerencséje is, mert roppantul élveztem, ahogy ez a kis „semmi” munka életre kél. Mindenki elkezdett rajta agyalni, hogy vajon mi van a dobozban, mit is jelent ez az egész. Egy két tanár meg is állított a folyóson, azzal hogy ő azt hallotta, hogy, én ezt és ezt csináltam, és ezt és ezt akartam kifejezni. A munkában az egyetlen nehézséget, az jelentette, hogy olyan dolgot kellett a dobozba találni, ami további szabad asszociációkra ad lehetőséget.

A vér misztériuma, története

Erre a szerepre teli találat a vér, aminek a kortól és kultúrától függően számtalan értelmet tulajdoníthatunk. A hippokratészi orvoslás a vért a négy testnedv egyikének tekintette. Számos betegség okának a kellenél több vért tartották, a 19. századik az érvágás bevett orvosi módszernek számított. Életfontossága miatt számos rituálé, jelképes értelmezés köthető hozzá. Szinte minden kultúrában életerő, a lélek, az élet szimbóluma, megtermékenyítő és megtisztító erő. A skandináv mitológiában az ósóriások véréből keletkeztek a tengerek. Más mítoszok szerint a vér adott életet a növényeknek, ezért locsolták a jó termés érdekében áldozati állat vérével a földeket. A germán törzsek, az angolszászok, vikingek, azt vallották,

hogy a vér magában hordozza tulajdonosa testi és lelki erejét. Az aztékok és a maják ember és állat áldozataik vére a föld táplálását és az istenek kiengesztelését szolgálták. Kínában az élet szimbóluma, a lélek lakhelye, mágikus erővel ruház fel mindenkit. A piszkos, alvadt vér viszont balszerencsét hoz. Az ókorban termékenységi és áldozati jelentése egyaránt fontos volt. Erre kitűnő példa, hogy Odüsszeusz alvilági útja során a holtak lelkei az áldozati állatok véréből isszák. A Bibliában az Úr pusztító haragjának jele a folyók vérré változása, a zsidók számára az ajtófélfára kent áldozati bárány vére nyújt védelmet a tízcsapás öldöklő angyalától. A zsidó vallás maximálisan tiltja a vér fogyasztását, erre a magyarázatot a Tóra adja meg „Mivel minden állat lelke a vérében van, a vér nem fogyasztható el, mert azt az áldozati szertartásnál kell használni, a Jeruzsálemi Templomban.” Ezzel ellentétben Jézus vére szent és tiszta, kiontása a megtisztulás és az emberi bűnök feláldozásának kifejezője. Az úrvacsorában a kenyér Krisztus testévé a bor a vérrévé lényegül. Jehova tanúi is szintén szigorúan veszik a Biblia vérről szóló szakaszát, nem csak a vér elfogyasztása, de a vérátömlesztés is tilos náluk. Régen a titkos társaságok tagjai eret vágtak és a véruket egy kupába csepegtették, amelyből mindenki kortyolt egyet, egész életre hűséget fogadva a társaságnak. Gyakran két személy között még a testvéri köteléknél is szorosabb kapcsolat alakult ki a vérszerződés által, vértestvérség jött létre közöttük. Magyarországon a vérszerződés utal arra, hogy őseinknél is szokásban volt a vértestvérség. A vércsere tulajdonképpen lélekátvitel volt, a vérmegosztás az emberek vagy ember és Isten között, biztosítja természetük egyesülését. Bizonyos népeknél ez a gondolkodásmód alapozta meg a kannibalizmust. A vérhez számos babonás hiedelem is köthető. Elterjedt volt például, hogy az arisztokraták vérei sötétebb kék színűek, mint az alacsonyabb rangú embereké, ezért nevezték a nemeseket kékvérűnek. A vörös vér a bátorság, a sápadt vér a gyávaság jele volt. Egyes afrikai törzsek tagjai azt vallották, hogy ha a halott ember véréből krétával keverik össze és homlokukra kenik, azáltal megszerzik az elhunyt személy összes jó tulajdonságát. Sokáig élt az a furcsa babona is, hogy szerencsétlenséget okoz, ha hagyják, a vért lecsöppenni a földre, különösen nagy balszerencsével járt, ha egy király vagy magas rangú személy véréből volt szó. A csecsemő vére fokozza, a vitalitást megújítja az életet. Írországból, ha fiatal gyerek halt meg a családban, a küszöböt csirke vérral spriccelték be, hogy a rossz szellemek a gyerek lelke helyett ebbe költözzenek. A hősök véréből hatékony talizmánnak tekintették. Azt gondolták, ha a tornyokat mártírok vérével kenik be, az védetté válik a villámcsapástól. A királyok saját vérukkal kenték be saját koronájukat és uralkodói jelvényeiket a betegségek ellen. Drakón törvényeit is vérral írták, és minden vétséget halállal büntettek. A gonosszal kötött szerződést is az ember saját vérébe mártott tollával kell aláírnia. A zsidó család őseinek tiszteletére a síroszlopokat zsírral és vérral kenték be. Burmában semmit sem lehetett tartósan befejezni előzetes vérontás nélkül. Ha például elkészült egy új kapu a városban, az első parasztot, aki át ment alatta, megölték és a kapu alatt elhantolták. A muzulmánok körében szokás, hogy minden jelentősebb vállalkozáskor állatot áldoznak annak sikere érdekében. Ezért kenték be birkavérrel a Jeruzsálem és Jaffa között megépült vasútvonal szerelvényeit az átadáskor. Az arab emberek nem érintették meg a vért és beszenyezetnek érezték magukat, ha rájuk cseppent egy csepp is, éppen ezért az arab világban nem igazán becsülték a hentes szakmát. A távol-keleten (Kína, Japán) ha egy férfi orra vérzik, még manapság is gyakran annak ítélik meg, hogy erős szexuális vágyat él meg. Úgy tartották, hogy akinek nehezen mosható ki a ruhájából a vér, az a illető mogorva, barátságtalan természetére utal.

Természetesen tudunk asszociálni a Szent Grálra is és számtalan szófordulatunk, kifejezésünk kapcsolódik hozzá, csak hogy néhány példát említsek vérbosszú, könnyűvérű, az utolsó csepp vérig, vérbe folyt, arcába szökik a vér, meghül valakinek az ereiben a vér, több sebből vérzik, vértanú, rossz vért szül, de az sem mindegy hogy valakinek milyen a vérmérséklete. Továbbá kifejezi az örök körforgást, az életet, a menstruációs vérzés a gyermekáldásra is utal.

(Forrás: összeválogatott anyag a vér történetéről, internetes adatok)

Pszichoszomatikai szempontból a vér és annak szerepe

„Az élet hordozója fizikai síkon, a személyes dinamika kifejező eszköze, különös nedv ami megmutatja, hogy hordozója „forró vérű”, „hideg vérű”, „vértelen” vagy „nyugodt vérmérsékletű”-e, hogy a „vérében van-e valami” vagy hogy a „saját húsa vére-e az illető”, ahogy a németben a „hússá-vérré válás” képessége egy adott tulajdonság teljes mértékű elsajátítását jelenti. A vér héberül dam, ami egyúttal a nőt, az anyát is jelentette, ahogy az indogermán nyelvekben a madame, dame (hölgy), de ugyanakkor Verdammung (német átok), amit szitokszóként használnak, hiszen a régi nyelvezetben a kifejezések gyakran ugyanannak a jelentésnek az ellenpólusát is magukban hordozták a folytonos polaritás jeleként.”

(Forrás: Rüdiger Dahlke: A betegség mint szimbólum- a pszichoszomatika kézikönyve)

A munka életre keléséről, utóéletéről

Mint azt már említettem a munkát nem is igazán én, hanem a róla terjengő teóriák hozták létre. Sokakat gondolkoztatott el, hogy mi van a fiolákban, vér vagy nem vér, sokan nem is hitték el hogy az. Mások konkrétan megkérdezték orvosi vizsgálat közben, vérvételkor, hogy hogyan lehet hozzájutni a fiolákhoz, és hogy az adott egészségügyi intézmény kiadja-e azokat. Volt olyan személy az évfolyamból, akinek maga a merészség tetszett, hogy tulajdonképpen valamit beadtam magamból, fizikai síkon, mert hát ugy-e itt nem az adott hangulat vagy a lelkem kivetüléséről beszélünk egy darab papíron vagy faroston. Ez az, ami. Személy szerint az összes teória közül, ez tetszett a legjobban, mivel már régebben érték vádakat a munkáimat és azok kapcsolatát lelkemmel. Továbbá egy kicsit láttam benne valami Van Gogh-i megfogalmazást is, mert igaz nem egy füldarab, és igaz hogy nem egy ajándék funkcióját töltötte be a dolog, de hát akár merről is nézzük csak a lelkem adtam be IMDK-ra és ezt kell majd megvédenem OTDK-n is. Egyébként néhányaknak lejött az alapötlet, ami elindította a bokszt artot. Mások láttak benne némi időbeliséget, elmúlást, sokan gondolták, azt, hogy más életszakaszból, több életévemből valók a fiolák, és hogy az egész munka egy kicsit „naptár” funkciót tölt be. Talán röhejes, de a munka népszerűségében sokat nyomott a latban, a manapság újra elővett vámpírkultusz, amiről inkább nem is beszélnék valami sokat, mert eléggé klisének érzem a dolgot.